

ОСОБЛИВОСТІ ДЕТЕРМІНОЛОГІЗАЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНІЙ ПІДСИСТЕМІ НАСОСОБУДУВАННЯ.

Литвинко Оксана Анатоліївна

к. філол. н., доцент,
доцент кафедри іноземних мов СНАУ,

oxana.litvinko@gmail.com

Питання терміна і термінології відноситься до актуальних проблем лінгвістики. Особливу увагу вчені фокусують на систематизації і удосконаленні терміносистем окремих галузей, оскільки вірно упорядкована термінологія не тільки репрезентує найбільш прогресивну систему понять, а й має прогностичні властивості і сприяє подальшому розвитку науки. Питання термінології – це не тільки національно-історична, але й інтернаціональна проблема історії світової науки, історії людських цивілізацій і пошуків взаєморозуміння між народами [Панченко, 2000:82]. Окрім того, дослідження природи терміна як особливого типу слова збагачує і розширює наш когнітивний тезаурус.

Об'єкт нашого аналізу – сучасна англійська термінологічна підсистема насособудування, предмет дослідження – детермінологізація слів зазначеної підсистеми.

Метою роботи є вивчення особливостей детермінологізації.

На сучасному етапі у лінгвістиці існує думка про те, що, з одного боку, детермінологізація – це входження одиниці з термінологічним значенням до складу загальної мови, а з другого – перенесення значення терміна на нову одиницю побутового словника [Кримець, 2015:37].

Останнім часом терміни активно проникають у непрофесійне середовище, а це зумовлює детермінологізацію [Середюк, 2013:150]. Детермінологізація – соціально мотивоване явище міграції термінів за межі їхніх терміносистем [Пашинська, 2015:97].

У даній роботі під детермінологізацією ми будемо розуміти вихід термінологічного значення поза межі чіткої системи, усталення його у загальновживаній лексиці і генеративну здатність морфологічної форми термінологічної одиниці входити до синтаксичного оточення нетермінологічного контексту, сприяючи виникненню відтінків значення.

Існує декілька причин, що сприяли реалізації процесу детермінологізації фахових лексичних одиниць у субмові насособудування. З одного боку, значна частина вокабуляру зазначеної субмови стає відомою поза межами науково-технічних кіл. Широке використання таких термінів як antenna "антена", pump "насос", valve "клапан", pipe "труба", transistor "транзистор", indicator "індикатор", machine "верстат", "машина", викликане потребами комунікації та поширенням науково-технічних знань. З другого боку, окремі терміни, не втрачаючи свого термінологічного значення, переходять до сфери загальноновживаної лексики, набуваючи переносних значень. Так термін atmosphere, окрім визначень газової оболонки і одиниці тиску, може означати умови співіснування живих істот, стосунки тощо, напр.: atmosphere of pleasure "атмосфера задоволення"; atmosphere of distrust "атмосфера недовіри"; atmosphere of envy "атмосфера заздрості"; relaxed atmosphere "дружня обстановка"; formal atmosphere "офіційна обстановка".

У поєднанні з загальноновживаними словами спостерігаємо терміни vacuum "вакуум" та engine "двигун", "мотор". Наприклад: vacuum of nonlove "вакуум нелюбові"; social vacuum "соціальний вакуум"; engine of subtle pleasure "засіб вишуканого задоволення"; engine of life "двигун життя".

При виході із термінологічного поля насособудування лексичні одиниці набувають емоційного забарвлення і підлягають метафоризації. Пор.: machine "машина", "верстат" (субмова насособудування) – machine "людина, що працює, як машина"; motor "двигун", "мотор" (субмова насособудування) – motor "руховий мускул", "руховий нерв" (субмова анатомії).

Слід зазначити, що своєрідна метафора, властива процесу детермінологізації, дещо відрізняється від метафори як стилістичного засобу, який вживається у свідомій рефлексивній діяльності майстра художнього слова. Метафора тут виступає як повний відтінок значення, як фіксація і детермінація шляхом перенесення існуючого найменування.

Перспективами подальших досліджень може стати вивчення стратифікації лексики англійської термінологічної підсистеми насособудування.

Список літератури.

1. Панченко С. (2000) Термінологія в її історичному розвитку. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»* (402), 82–84.
2. Кринець О. (2015) Термінологізація та детермінологізація як результат взаємовпливу мовної та наукової картин світу. *Вісник Нац. ун-ту*.
3. Середюк І. (2013) Типологія детермінологізації англійських філософських термінів. *Термінологічний вісник : Зб. наук. пр. — К.: ІУМ НАНУ* 2(2), 150–156.
4. Пашинська Л. (2017) Детермінологізація як спосіб формування неофразем у сучасному українськомовному мас-медійному просторі.

*Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія :
Філологія 20 (1), 97–102.*